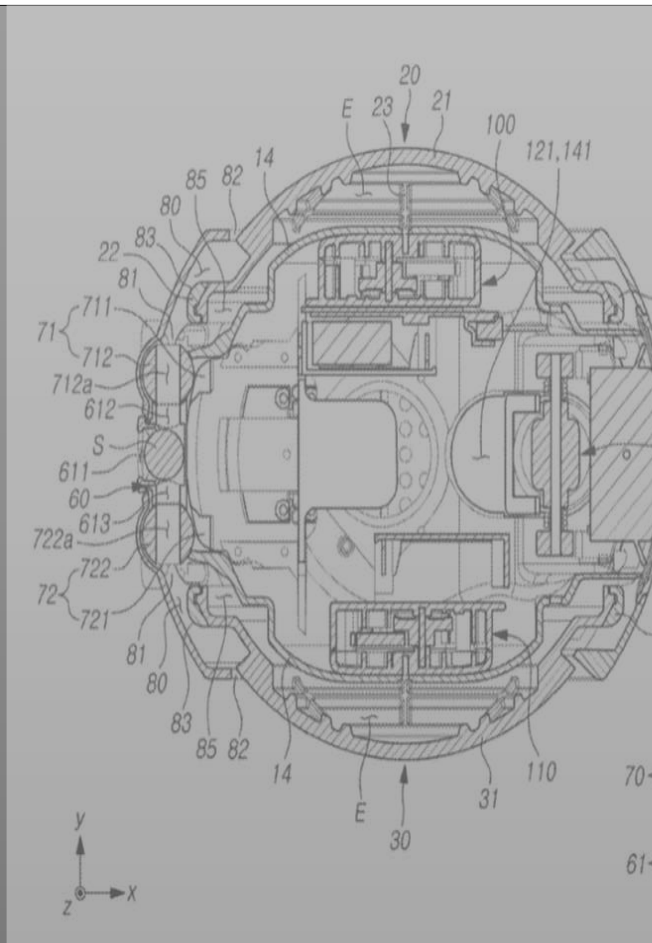
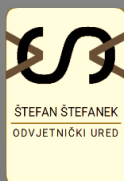

ZAŠTO JE INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO VAŽNO

Štefan Štefanek, mag. iur. spec. iur.

Osijek, 18. prosinca 2024. g.

stefan@stefanek.hr www.stefanek.hr

VLASNIŠTVO

Materijalno vlasništvo – obuhvaća prava i obaveze pojedinog subjekta na pokretnim i nepokretnim stvarima.

Primjeri: Student je vlasnik knjige (pokretna stvar) koju je kupio i može ju čitati, pokloniti, spaliti. Tvornica je vlasnik proizvodne hale (nekretnina) koju može koristiti ili prodati.

Intelektualno vlasništvo - štiti izražaj ljudskog uma, utjelovljenu ljudsku kreaciju. Ne štite se ideje već njihovo ostvarivanje.

Primjeri: Autorica romana može ugovorom ovladati nakladnika (dati licenciju) na tiskanje, umnožavanje i prodaju pisanih primjeraka romana (knjiga).

Podravka d.d. nositelj je prava žiga za začinski brand „Vegeta.“ Podravka smije tražiti odštetu ili plaćanje naknade (royalties) od drugog poduzetnika koji želi koristiti naziv „Vegeta“ za svoju mješavinu začina ili mu može zabraniti korištenje toga naziva.

Primjer usporedbe materijalnoga vlasništva i intelektualnoga vlasništva:

Student može svoj primjerak knjige koristiti kako želi (vlasnik stvari), ali ga ne smije umnožavati i prodavati umnožene primjerke jer bi time povrijedio autorsko pravo autorice knjige (intelektualno vlasništvo).

VAŽNIJI OBLICI INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

Autorsko pravo

Pravo patenta
Pravo industrijskog dizajna
Pravo žiga (trgovačke oznake)
Znanje i iskustvo (*know-how*)
Povjerljiva informacija (poslovna tajna)
Baze podataka
Oznake zemljopisnog podrijetla i izvornosti
Topografije poluvodičkih proizvoda (čipovi)

INDUSTRIJSKO VLASNIŠTVO

namijenjeno prije svega
trgovačkoj upotrebi

PRAVO PATENTA

Što je zaštićeno:

novi i inovativni tehnički izum koji je industrijski primjenjiv

Koliko traje zaštita:

20 godina

Je li potrebna registracija:

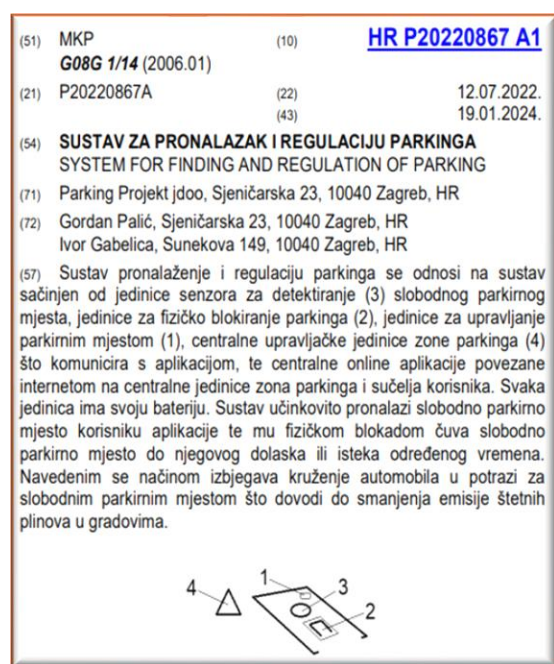
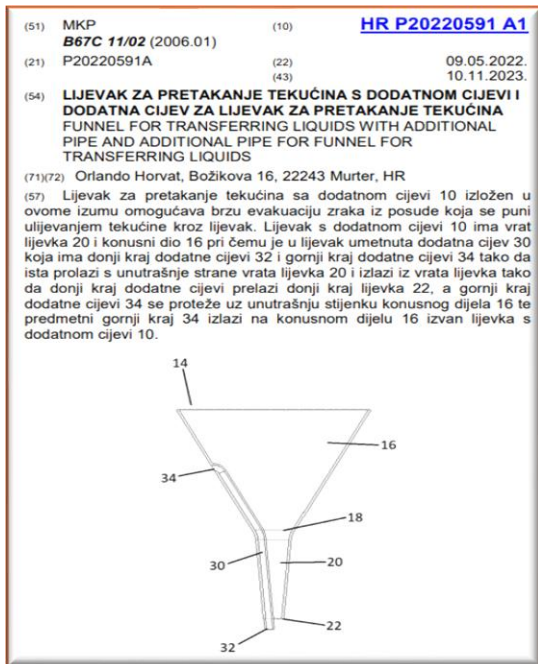
da

Sadržaj prava:

Nositelj prava patenta ima pravo zahtijevati da se svim trećim stranama koje nemaju njegovu suglasnost **spriječi** u trgovačkom prometu izrada i stavljanje u promet, uvoz ili izvod, proizvoda koji je predmet patenta.

Pazite, pravo patenta **ne daje nositelju prava pravo na proizvodnju** ili prodaju predmeta na temelju izuma – svatko tko se želi baviti nekom ekonomskom aktivnošću mora ispuniti uvjete propisane za obavljanje te aktivnosti! Nemojte se dati zbuniti! Dakle, ako sam ne ispunjava uvjete (npr. profesionalne) za obavljanje neke konkretne ekonomske djelatnosti, nositelj prava patenta će moći dodijeliti pravo korištenja nekome tko te uvjete ispunjava (licencirat će patent ili ga prodati).

Primjeri: (prikazuju se objave iz Hrvatskoga glasnika intelektualnog vlasništva)

PRAVO INDUSTRIJSKOG DIZAJNA

Što je zaštićeno:

novi vanjski izgled (obličje) proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda

Koliko traje zaštita:

5 godina, uz produženja najviše 25 godina

Je li potrebna registracija:

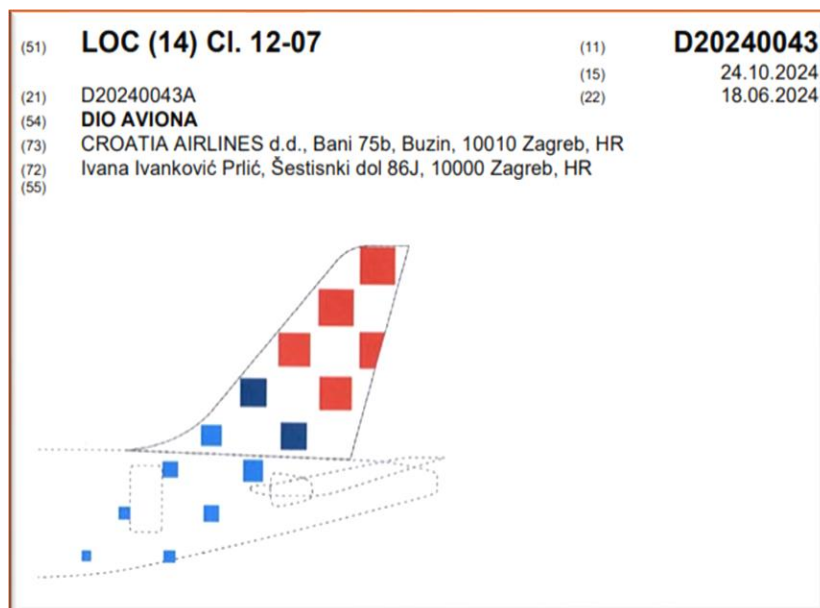
Da

Sadržaj prava:

Nositelj prava industrijskoga dizajna ima isključivo pravo korištenja registriranoga dizajna i sprječavanja drugih osoba da se tim dizajnom koriste (izrađuju, stavljaju u promet, uvoze ili izvoze) bez njegova odobrenja.

Primjeri:

(prikazuju se objave iz Hrvatskoga glasnika intelektualnog vlasništva)

PRAVO ŽIGA (TRGOVAČKA OZNAKA)

Što je zaštićeno:

riječ, znak, crtež, brojke, boje, oblici i pakiranja proizvoda, zvukovi, prikladni za razlikovanje proizvoda i usluga jednoga trgovca od proizvoda ili usluga drugih trgovaca

Koliko traje zaštita:

10 godina, mogućnost produljenja na 10 godina, bez ograničenja broja produljenja

Je li potrebna registracija:

Da

Sadržaj prava:

Nositelj prava žiga ima pravo zahtijevati da se svim trećim stranama koje nemaju njegovu suglasnost spriječi uporaba u trgovačkom prometu u vezi s registriranim proizvodima i uslugama bilo kojeg znaka koji vrijeda pravo žiga (istovjetnog ili sličnog znaka).

Primjeri:

(prikazuju se objave iz Hrvatskoga glasnika intelektualnog vlasništva)

Verbalni žig – registrira se izgovorena riječ

Verbalno-figurativni žig – registrira se slikovni prikaz s riječima (logo)

Figurativni žig – registrira se slikovni prikaz (logo)

AUTORSKO PRAVO

Što je zaštićeno:

originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu

- ❖ knjige, članci i dr.
- ❖ računalni programi, videoigre
- ❖ pjesme, kompozicije i dr.
- ❖ kazališna i koreografska djela
- ❖ slike i fotografije / film, video
- ❖ arhitektonski projekti i građevine

Koliko traje zaštita:

za života autora + 70 godina nakon smrti autora

Je li potrebna registracija:

autorsko pravo vrijedi od nastanka bez registracije (registracija ne postoji)

Sadržaj prava:

Autorskim pravom štite se osobne i duhovne veze autora s njegovim autorskim djelom (moralna prava autora) te imovinski interesi autora u pogledu njegova autorskog djela (imovinska prava autora).

Moralna prava autora: prva objava autorskoga djela, priznanje autorstva, poštovanje cjelovitosti autorskog djela, poštovanje časti i ugleda autora, pravo opoziva iskorištavanja autorskog djela.

Imovinska prava autora: umnožavanje, distribucija, prerada i priopćavanje autorskog djela javnosti, Za svako korištenje autorskog djela autoru pripada naknada, osim ako zakonom nije drukčije propisano.

REGISTRACIJSKA TIJELA

Svaka država pruža registraciju industrijskoga vlasništva koja vrijedi samo na njenom teritoriju.

Nadležno registracijskog tijelo u Hrvatskoj

DZIV – Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske – registracija svih vrsta prava industrijskog vlasništva na razini Hrvatske.

Nadležna registracijska tijela o Europskoj uniji

EPO – Europski patentni ured – registracija prava patenta jednom prijavom na razini Europske unije (pravo vrijedi u svim državama članicama).

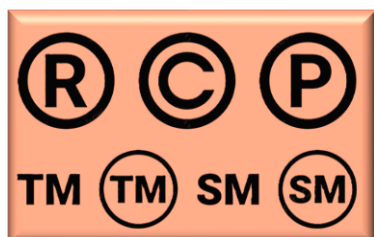
EUIPO – Europski ured za intelektualno vlasništvo – registracija prava žiga i industrijskog dizajna jednom prijavom na razini Europske unije (pravo vrijedi u svim državama članicama).

Registracija međunarodnim putem

WIPO – Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo – jednom prijavom pokreću se postupci u svim državama koje su u prijavi naznačene kao ciljane države registracije.

UPOTREBA PRATEĆIH OZNAKA

R – *Registered*, engleski naziv za registriranu zaštitnu oznaku
C – *Copyright*, engleski naziv za autorsko pravo
P – *Protected*, engleski naziv za zaštićeni proizvod ili uslugu
TM – *Trade mark*, engleski naziv za trgovačku oznaku (žig)
SM – *Service mark*, engleski naziv za vrstu trgovačke oznake za usluge (uslužni žig)

Upotreba ovih pratećih znakova uz zaštićeni znak (žig) i autorsko djelo nije obavezna te pravo vrijedi i bez njihovih isticanja.

ZAŠTO JE INTELJEKTUALNO VLASNIŠTVO VAŽNO?

Pravo intelektualnoga vlasništva je zapravo **deal** između nositelja prava i države: pojedinac **otkriva svoju kreaciju** koja može pridonijeti rastu opće društvene vrijednosti (DBP), a za uzvrat država mu daje **ekskluzivnu mogućnost da sam ekonomski iskorištava kreaciju** kroz određeno razdoblje **uz pravnu zaštitu protiv svih drugih**.

Pravo intelektualnoga vlasništva je važno jer:

- ❖ ima veliku trgovačku vrijednost (tzv. intelektualna imovina), dio je *good will-a* (čuvenosti) poduzetnika,
- ❖ daje prednost poduzetniku (jedino nositelj prava intelektualnoga vlasništva može proizvoditi ili pružati zaštićeni proizvod ili uslugu),
- ❖ štiti uložena sredstva i napor; može biti najvrjednija imovina poduzetnika,
- ❖ isključuje ostale od neovlaštenoga korištenja (drugi poduzetnici ne smiju gospodarski iskorištavati zaštićene proizvode i usluge bez dopuštenja nositelja prava intelektualnoga vlasništva),
- ❖ štiti potrošače – daje im sigurnost izvora robe i usluga ili kvalitetu.

LINKOVI

Državni zavod za intelektualno vlasništvo

<https://www.dziv.hr/hr/>

Europski ured za intelektualno vlasništvo

<https://www.euiipo.europa.eu/hr>

Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo

<https://www.wipo.int/portal/en/index.html>

Zakon o patentu (Narodne novine br. 16/2020)

<https://www.zakon.hr/z/121/Zakon-o-patentu>

Zakon o industrijskom dizajnu (Narodne novine br. 173/2003 - 46/2018)

<https://www.zakon.hr/z/382/Zakon-o-industrijskom-dizajnu>

Zakon o žigu (Narodne novine br. 14/2019)

<https://www.zakon.hr/z/120/Zakon-o-%C5%BEigu>

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine br. 111/2021)

<https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima>